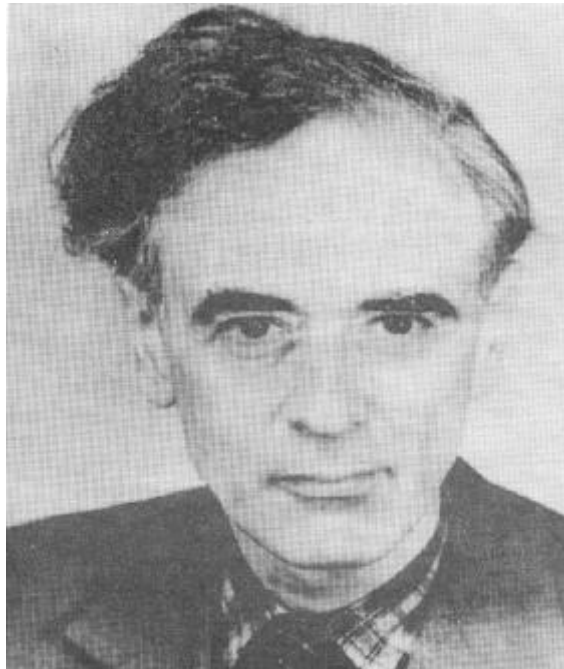

Lev Davidovic Landau

(22. 1. 1908 Baku – 1. 4. 1968 Moskva)

Bol synom naftárskeho inžiniera a lekárky v Baku. Záhy prejavil mimoriadne nadanie a už ako 19-ročný absolvoval leningradskú univerzitu. Stal sa aspirantom teoretickej fyziky (1927) a bol poslaný na študijný pobyt do Dánska (k Bohrovi), Anglicka a Švajčiarska. Po návrate viedol od r. 1932 ústav teoretickej fyziky na fyzikálno-technickom inštitúte v Charkove. Bol na jednej strane človekom, ktorý mal rád neotretý humor a paradox, na druhej strane bol neobyčajne náročným examinátorom. V r. 1937 prešiel do Inštitútu fyzikálnych problémov Akadémie vied v Moskve, spolupracoval s nukleárnymi centrami v Dubne a Serpuchove a prednášal na moskovskej univerzite. Pre podozrenie zo špionáže bol omylom počas vojny tiež rok väznený a zachránený bol Kapicovým zásahom u Stalina. Za vedecké zásluhy bol Landau zvolený členom rady akadémií vied a dostal i Nobelovu cenu, ktorú však prevzal v posledných týždňoch života v nemocnici. Po autonehode prešiel niekoľkokrát klinickou smrťou, načas sa začal opäť zaujímať o vedecké problémy, nakoniec však predsa podľahol úrazom cez akékoľvek úsilie medzinárodného tímu lekárov organizovaného v rozsahu, ktorý nemá obdoby.

Landau sa preslávil ako jeden z predných teoretických fyzikov 20. storočia i ako významný pedagóg a autor učebníc fyziky.

Vo fyzikálnej teórii publikoval už ako 18-ročný teóriu intenzity spektier dvojatómocých molekúl. Do kvantovej teórie zaviedol pojem matice hustoty, vypracoval teóriu elektrónového diamagnetizmu kovov (Landauvov diamagnetizmus), teóriu antiferomagnetizmu, obecnú teóriu fázových prechodov; najväčšiu proslulost dosiahla jeho teória supratekutosti. Landau urobil taktiež kritiku kvantovej elektrodynamiky, ukázal medze jej použiteľnosti a jej vnútornú rozpornosť; vypracoval taktiež teóriu neutrín.

Landau patril k predným sovietskym teoretickým fyzikom a vychoval radu fyzikov vo svojej vlasti i v zahraničí. Trvalým pomníkom jeho pedagogickej činnosti zostávajú učebnice fyziky, ktoré pripravil – vždy s vhodným spolupracovníkom – pre všetky stupne škôl: s Kitajgorodským napísal Fyziku pre každého, ktorá bola preložená tiež do češtiny; ide o učebnicu stredoškolskej úrovne, ktorú vraj napísal pre svojho syna, keď bol nespokojný s predpísanou školskou učebnicou. Pre študujúcich prvých semestrov vysokých škôl je určená jeho Obecná fyzika, pre pokročilejších študentov Kurz teoretickej fyziky a pre postgraduálne štúdium teoretickej fyziky nabíla svetovú proslulost jeho desaťdielna Teoretická fyzika, ktorú vytvoril s Lifšicom a ďalšími autormi. Ide o učebnicu mimoriadneho významu, preloženú do všetkých svetových jazykov.